

ut primo casu minores, ac leviores conjecturae sufficient...

De reliquo enim, non quod aliquae conjecturae aliquando...

Plures autem conjecturae recentiori solent per scribentes...

Ubi autem talis vocatio, ex statuto, vel consuetudinario...

Item circa fideicommissi ordinationem affirmativam ab...

Prout si testator exprimat quidem vel ordinare fideicommissum...

Utraque autem certum juris theoretica, vel distinctio certa sit...

Hinc proinde cum juris theoretica, vel distinctio certa sit...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

variatur est, Vera decisio autem esse videtur, ista tamquam...

Pleraque alia in hac materia vocationis filiorum in conditione...

Plures autem conjecturae recentiori solent per scribentes...

Ubi autem talis vocatio, ex statuto, vel consuetudinario...

Item circa fideicommissi ordinationem affirmativam ab...

Prout si testator exprimat quidem vel ordinare fideicommissum...

Utraque autem certum juris theoretica, vel distinctio certa sit...

Hinc proinde cum juris theoretica, vel distinctio certa sit...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

vandi bona in descendenti, vel in agnatione, seu parentela...

Distinguendo autem dispositionem in casu delicti, ab altera...

In alia vero specie dispositionis in casu alienationis, cessante...

Quod aut præcedit fideicommissum restitutorium expressum...

Dispositionem non amplius, sed ad ejus limites facta censetur...

Utraque autem certum juris theoretica, vel distinctio certa sit...

Hinc proinde cum juris theoretica, vel distinctio certa sit...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

pio, isto defecto corrumpunt, ut erat casus dictæ decisionis...

Quinimo etiam si dicta conditio expressè adjecta non sit...

Sicuti autem ubique recepta est dicta decisio pro regula...

Ad effectum autem regulæ, ut existentia filiorum, ab homine...

Utraque autem certum juris theoretica, vel distinctio certa sit...

Hinc proinde cum juris theoretica, vel distinctio certa sit...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

Præterea quoad ipsam primam fideicommissi ordinationem...

128 Secus autem ubi ageretur de parte conditionali ut supra, in qua comprehensio nepotum sub nomine filiorum operaretur defectum conditionis, atque expirationem substitutionis, cum tunc ex dicto favore libertatis regula sit in oppositum ut supra.

Ac etiam pro regula recipienda videtur dicta comprehensio, aliaque opinio deferendum quoties non urget dicta ratio libertatis, sed fideicommissi servitute continuante, resultat aliàs exinde purificatio alterius gradus substitutionis, atque bona ad remotiores, minusque dilectos transiri facerent, tunc enim verius videtur, nepotes ac ulteriores descendentes, etiam in parte dispositiva, & fideicommissi durante venire, licet id non transeat sine difficultate, quæ tamen probabilem rationem habere non videtur.

130 Posita verò una, vel altera regula juxta casum seu effectum discretionem, ut supra; Utraque sine dubio fallit ex conjecturis suadentibus diversam testatoris voluntatem, cui perpetuo ista juris regula ac præsumptiones cedunt; Quales autem sint ista conjectura, repetendum est idem, quod supra pluries dictum, ac infra in universa materia sæpius repetendum est, ut certa determinataque regula tradi non possit, sed totum pendat ex facti qualitate.

Inter conjecturas autem considerari nimum solent; Agnationis contemplatio; Absurdum transiit ad alium substitutionis gradum, seu ad personas minus dilectas; Longus, ac reiteratus substitutio progressus, & potissime ubi dispositio protrahita fit in tempus remotissimum, quando inverisimile sit de filiorum primi gradus existentia potuisse cogitari, cum aliis, quorum locus de facili apud scribentem haberetur. z

u d. disc. 70. cum seqq. hoc tit. x. eisd. disc. max. citatis. y disc. 71. & seq. eod. tit. z. eisdem disc. 70. cum seqq.

An masculinum concipiat femininum, & vocatis masculis, qui veniant.

131 Tertia desuper cadit questio ad eundem effectum durationis, vel respectivè expirationis fideicommissi iam ordinati super sexu. An scilicet masculinum concipiat femininum; unde propterea sub nomine filiorum, veniant etiam filia, quoties expressa restrictio taxativa ad solum sexum masculinum non accedit; Et tunc ubi agitur de dispositis per ultimam voluntatem probabilior est, magisque recepta opinio affirmativa, contradictoribus tamen non destituta, ut masculinum concipiat femininum, atque sub nomine filiorum, veniant filia, & sic successivè nisi pariter conjecturata voluntas aliter suadeat. a

Idque verum, quamvis agnationis contemplatio accederet, atque ageretur de fideicommissio, ac etiam de primogenitura, vel majoratu agnatio, quoniam ista circumstantia operabitur quidem prælationem agnatorum masculorum, quatenus extent, in quorum concursu feminæ locum cedere debent, secus autem eis defectis, quoniam etiam femina ab agnationis immediatè procreata dicuntur agnata, ac de familia, quam naturaliter retinent, quamvis nubant atque in virorum familiam transeant. Imo quamvis in Monasterio capaci emitterent professionem, quam non tollit naturales prærogativas, & qualitates, etiam si de primogenituris ageretur. b

Quinimo si testator expressè professus esset intelligere semper de masculis, quoties dispositionis textus non probat eam præcisè ac taxativè ad solum sexum masculinum restrictam esse, feminino penitus excluso, adhuc, cessante concursu masculorum ejusdem generis, vel substitutionis gradus, non prohibetur feminæ venire. c

Et si hæc procedunt, etiam ubi contentio sit de fideicommissi expiratione, ac honorum libertate ab ista non comprehensione resultant, fortius verò magisque de plano, quoties ut supra ageretur ad effectum impediendi transitum ad novum substitutionis gradum, novumque personam genus, contrariis conjecturis non refragantibus.

133 In fideicommissis autem, aliique dispositionibus ordinatis per actus inter vivos, Aliqui istam comprehensionem feminini sub masculino negant ob magis strictam interpretationem capiendam in contractibus, quam in ultimis voluntatibus eam benigniorem recipere debentibus, d. Verum æquivoquant qui talem restrictionem indefinitè capiunt in fideicommissis, ac dispositionibus per actus inter vivos ordinatis; Ea siquidem procedit in iis concessionibus, vel aliis conventionibus, in quibus concedentis, vel

correspondivè contrahentis, aut tertii, ex verisimili voluntate, interit vocabula magis in stricta, & propria significatione, quam in larga & impropria sumi, Ut scribentes exemplificat in concessionibus feudalis, & emphiteuticis, vel aliis pactum reversionis, vel substitutum ad ipsos concedentis, vel suorum favorem continentibus, dum ita ex verisimili eorum voluntate interest strictam significationem accipi, ut citius bona concessa ad suam primariam causam, & unitatem redeant. Sive ubi ita Republicæ, ac aliorum interesset, ut sine immunitatis, seu exemptionis concessiones, ac privilegia à publicis oneribus, cum similibus, quibus dicta ratio congruat; Ubi verò agitur de nudo ordine necessaria successionis per fideicommissum præscripto, absque eo quod ipsius fideicommissi interestis, vocabuli significationem esse latam, vel strictam; solaque contentio sit inter prætendentem se vocatum, ac heredem contententem de sua substitutionis purificatione ob defectum genus præcedentis vocatum, tunc nulla subsesse videtur probabilis differentia ratio, & cur fideicommissum ordinatum per ultimam voluntatem diversam significationem habere debeat ab illo, quod ordinatum est per actum inter vivos, a quæ gratuitum, ac benevoluntatis, quoties talis significationis effectus eundem succedendi ordinem percutit, seu ad eundem finem ordinatum est.

Ubi verò constat de restrictione ad solum sexum masculinum, addit præfata conceptio feminini, tamquam in voluntate clara, sub eo pretendi non valeat, tunc cadit etiam questio super medio, an scilicet vocatus censetur solus sexus masculinus per alterum aequè masculinum gravanti vel gravato conjunctus, Vel non curato medio feminino, attendatur solus sexus in succedere debente.

Ista verò questio à frequentius contingentibus magis percutit proximè sequentem secundam inspectionem pertinentiæ, seu concursus inter masculos ita per medium femininum procreatos, ac masculos agnatos, masculinum etiam medium habentes, quam istum casum existentia fideicommissi, cujus expiratio per deficientiam generis vocati prætendatur; Ideoque ad dictum locum remittitur hæc tractatio. e

Prout altera, ubi medium femininum non fit reprobatum, an debeat esse unicum, ac immediatum, vel etiam duplex ac mediatum non obstat f cum ad istum effectum expirationis, atque in concursu hæredis de libertate contententis, cessante plurimum clara testatoris voluntate, omnino planum videtur inquirere regulam etiam in dicto alio fortiori casu receptam, ut sub nomine masculorum veniant omnes istum sexum habentes, non curato medio, an sit masculinum, vel femininum, cum suis limitationibus, ut pariter infra in dicta alia inspectione. g

a disc. 34. cum seqq. ad 49. hoc tit. b ut locis mox citatis. c locis citatis. d ibidem. e infra. f infra. g infra.

De Naturaliter tantum legitimatis necne: Et de adoptatis, alleis, ac pñis, ut est Monasterium.

134 Quarta ulterioris progressus, vel respectivè expirationis questio cadit circa personarum qualitatem. An scilicet simpliciter vocatis descendentibus, vel personis de certo genere, veniant naturales tantum, vel isti legitimi, Aut legitimi, seu facti ut sunt adoptivi, ac etiam est Monasterium; Et quamvis ista questio aequè percutiat hanc inspectionem existentia, ac alteram sequentem pertinentiæ, quia tamen frequentius cadit in hac prima, idcirco de illa in presenti agitur, atque hic dicta ad præfatum casum pertinentiæ, congrua congruis applicando, adaptari possunt.

In hoc autem, aut agitur de naturalibus tantum, & verius est eos, tam in parte conditionali, quam fortius in parte dispositiva, sub filiorum, vel descendentium nomine non venire. h Potissime verò inter Catholicos, inter quos ob prohibitum illum publicum concubinatum in schemate, ac figura matrimonii, qui in iure civili ad constituendos veros naturales tantum appointunt, vix dari solet casus filiorum, qui naturales, & non spurii dici debeant, juxta terminos juris civilis in hac fideicommissaria materia attendendos, non autem illos juris Canonici, nisi adincola concurrant insuetudine testatorem de istis quoque sentiat.

Aut verò de legitimatis per subsequens matrimonium, & nulla cadit difficultas, cum isti à verè legitimis nullatenus differant, nisi constet testatorem, ut sæpè contingit, procreationem, imò & quandoque conceptionem in constantia matrimonii desiderasse. i

Et

139 Er quo ad legitimos per rescriptum, in quibus frequentiores in foro esse solent questiones, Aut legitimitas est plena, pura, & libera nullam continentem restrictivam, quæ necque ex Bulla Pii IV. subintelligenda veniat, & tunc isti iure verè legitimorum in omnibus censentur, atque tam in parte conditionali, quam in parte dispositiva eodem iure verè terminos dicta Bulla Pii IV. ubi ea robur habet, restricta, seu qualificata est à clausula sine præjudicio venientium ab intestato. Et tunc quamvis rejecta sententia voluntum istam esse simplicem dispensationem, verius, magisque receptum sit eam esse veram legitimationem, ita solum qualificatam in omnibus aliis sub dicta restrictione non cadentibus, l Atamen in proposito attendendum est, an fideicommissi ordinator abhorruerit necne barbaros legitimos, ut in casu non abhorrentia veniant, quoties legitimitas de patris voluntate ac placito sequuta est. m

140 Quo verò ad filios fictos, seu legitimos, Aut agimus de adoptivis, seu alleis, & verius est, non assilente voluntate testatoris, eos non venire, cum in honorificis tantum in quibus ipsius testatoris voluntas ex quibusdam circumstantiis assilente videtur, allecio intret, n Aut de Monasterio an succedat loco illius filii facti, seu legitimi, quem in iure representat dicitur Monasterium, & tunc in parte dispositiva non venit, bene tamen in parte conditionali ad faciendam desistere conditionem, si sine filiis, nisi testatoris voluntas refragetur, quia nempe de filiis per veritatem, & sic legitimis & naturalibus sentire voluerit, cum posita voluntate non dubitetur de potestate. o

h disc. 68. & seqq. hoc tit. i eod. disc. 68. & seq. hoc tit. i. d. disc. 68. & seq. & sub tit. de success. ac sub altero de legit. m eod. disc. 68. & seq. n sub tit. de præminentiis. disc. 13. o disc. 63. cum seqq. hoc tit.

De Clericis secularibus, & Regularibus.

141 Quinta circa eandem personarum qualitatem est questio, quando persona superstities, sint quidem de genere devocato, seu non habeant eam qualitatem quam testator desideravit, seu habeant eam quam testator ab ejus successione excludere voluit, ut sunt Religiosi professi, ac etiam quandoque etiam clerici seculares; Et tunc exulante hodie à foro, ut supra insinuat, quæ questione potestatis aliàs excitata, præsuppositaque validitate dispositionis, itant questio sit de sola voluntate, si ista est clara, de alio non est querendum; si verò prætendatur eam modernò tempore casum circumstantiis, unde propterea etiam modernò tempore magnam variationem in hoc experti sumus. p Rari autem sunt casus, in quibus cessante voluntate clara, & expressa, ob solum conjecturalem etiam Religiosi professi excludantur, nisi quando satis assilant voluntas conservationis, & continuæ permanentia honorum in agnatione; Idque in casu potius sequenti inspectionis, quod clausula posita fideicommissi existentia, & duratione, sola contentio sit de pertinentia in eodem, vel alio substitutionis gradu, ut infra occasione pertinentiæ, sed in nostro casu expirationis cum hæredes extraneo, magis raro, vel unquam etiam in Religiosis professi, minus autem, ac fortè sine exemplo ex tacita, & conjecturata voluntate in clericis secularibus id praxis docet, quoniam professio in religione non tollit iura sanguinis & nature, secus autem in voluntate expressa, que omnes dirimit questiones.

q sub tit. de præminentiis, disc. 13. & hoc tit. disc. 50. & 52. x eisdem locis mox citatis. f disc. disc. 50. & 52. x disc. 25. hoc tit. v. disc. disc. 13. tit. de præminentiis, & disc. hoc tit. x disc. disc. 50. hoc tit.

De Clericis secularibus, & Regularibus.

142 Sexta circa eandem qualitatem, seu comprehensionem sui genere vocato est questio in fideicommissio ordinato pro illis de familia, quales nempe personæ sub hoc generico familia vocabulo veniant ad utrumque effectum, tam pertinentiæ data duratione ac existentia, quam etiam expirationis ob defectum genus vocatum.

143 In hoc autem, concurs est sententia ad effectum fideicommissariae successionis, necessarium esse bene probatam familiam identitatem per descendentiam ab eodem stipite, quidquid sit ad alios honorificos effectus, q Quia verò data etiam hac identitate, istud genericum vocabulum in duplici distinguitur speciem, quarum una effectiva dicitur, cuius ipse testator sit causa efficiens, vel stipite, idèque non verificabilis nisi in ejus descendentes; Altera verò contenti-

p eisdem disc. 63. & seqq. Sub nomine illorum de familia qui veniant.

q sub tit. de præminentiis, disc. 13. & hoc tit. disc. 50. & 52. x eisdem locis mox citatis. f disc. disc. 50. & 52. x disc. 25. hoc tit. v. disc. disc. 13. tit. de præminentiis, & disc. hoc tit. x disc. disc. 50. hoc tit.

144 Ad theoreticam Cumani, An vocato proximior expiret in primo per Vlgarem, vel ut censetur per fideicommissariam ut duret.

Card. de Luca, Lib. X.

va nuncupatur verificabilis in omnibus transversalibus; Hinc proinde cadit questio, an sub vocata familia, in casu quo non habeamus claram ac expressam dependentis voluntatem, utraque veniat, vel solum prima; Atque non refragante voluntate tacita, seu præsumpta ex conjecturis deducta, regula est pro solus effectiva comprehensione. Quoties tamen in ea sit verificabilis dispositio, quia nempe posteritatem testator relinquat, secus autem ista deficiente, cum tunc veniat contentiva, utpotè illa in qua solus dispositio verificari valet. r

145 Verum & isto casu, etiam ad nostrum effectum terminationis fideicommissi, fortius verò ad alium concursus ac prælationis tres cadere solent questiones; Primò scilicet, quoties familia contentiva, licet origine sit eadem, atque ab eodem stipite dependeat, Atamen cum denominationis, vel adjecti, aut stemmatis diversitate divisa est, juxta exemplum quod utpotè primum sub ista questione eadem videtur apud iustas magistræ familie Fontane Picensis, quæ attenta origine est eadem, sed tractu temporis in plures divisa est, nam Alia est de Paveris, Alia de Arcellis, alia de Malvicinis, &c. Atque plures alias consimiles in Italia habentur; An scilicet testatore ordinante simpliciter fideicommissum pro illis de familia, veniant omnes attento primo originario stipite, vel solum illi de eadem divisa, & particulari, de qua ipse est; Atque juxta hæc secundam partem stat regula, ex diversis tamen conjecturata voluntate limitata. s

146 Alia est questio, ubi non data dicta diversione, sed eadem antiqua identitate continuante, casus præbeat testatorem habere proximos agnatos, de proprio colonello ab ejus parte, vel amo consuetos, quos vivos in propriis, ac de propria pro domo agnoscat, habeatque alios valde remotos ab atque, vel ulteriori communi ascendente provenientes, atque extraneorum quodammodo reputatos; Ac scilicet ex eadem ratione ob quam dato concursu restringitur dispositio, ita proportionabiliter isto casu restringatur ad dictam solum contentivam proximam; Ita discretè, ab alia regula jure effectivè referenda; super hoc autem certa regula tradit non potest, cum sit moderna distinctio judiciose ponderata, quæ tamen adhuc non adeò definita, neque formiter decisiva fuit, quod regulam desuper fluxuræ hæcet, videtur tamen tamquam questio facti, ac voluntatis decidenda esse prudenti judicis arbitrio ex singularium casuum particularibus circumstantiis decidenda, satis tamen probabilis, atque nature ac usui adaptata videtur dicta distinctio, ac restrictio ad eam familiam contentivam proximam, quam testator tantquam suam reputabat, præsertim in concursu, & ad effectum prælationis, nisi facti circumstantiæ aliter liceant. t

147 Et tertia est, ubi familia ex duplici specie consistens est, antiqua scilicet, vera & naturalis, & altera allecia, seu artificiali; An testator qui sit de una specie, favore illorum de familia simpliciter disponente, veniant omnes de utraque, vel solum illi de ea specie de qua ipse est, Atque ex eadem ratione militante in prima questione, in dubio statuenda videtur regula pro restrictione ad speciem propriam, nisi facti circumstantiæ aliter suadeant, quod de omnibus intellexerit. u

148 Quales autem sint ista circumstantiæ vel conjectura, quæ unam vel alteram voluntatem suadeant, certa regula dari non potest, cum totum pendat ab individuorum specialitate prudentis judicis arbitrio; satis tamen referet inspicere, an agatur de hac successoria materia fideicommissaria in bonis, de quorum libertate vindicanda agatur, vel de juribus honorificis, quorum durationi utpotè in iure favorabilis lex assiluit, non tamen assiluit primo casu durationis servitutis in iure odiosa, idèque quo pro restrictione ad propriam speciem, facilius in primo quam in altero casu respondendum videtur. x

149 Quales autem sint ista circumstantiæ vel conjectura, quæ unam vel alteram voluntatem suadeant, certa regula dari non potest, cum totum pendat ab individuorum specialitate prudentis judicis arbitrio; satis tamen referet inspicere, an agatur de hac successoria materia fideicommissaria in bonis, de quorum libertate vindicanda agatur, vel de juribus honorificis, quorum durationi utpotè in iure favorabilis lex assiluit, non tamen assiluit primo casu durationis servitutis in iure odiosa, idèque quo pro restrictione ad propriam speciem, facilius in primo quam in altero casu respondendum videtur. x

150 Ad theoreticam Cumani, An vocato proximior expiret in primo per Vlgarem, vel ut censetur per fideicommissariam ut duret.

q sub tit. de præminentiis, disc. 13. & hoc tit. disc. 50. & 52. x eisdem locis mox citatis. f disc. disc. 50. & 52. x disc. 25. hoc tit. v. disc. disc. 13. tit. de præminentiis, & disc. hoc tit. x disc. disc. 50. hoc tit.

151 Eptima sub hac inspectione cadit questio circa vocationem proximioris. An scilicet isto vocato, suaque vocatione effectum sortiente, substitutio in ipso terminet atque

Kk 2 atque

testator in numero plurali loquutus fuerit, vel econtra nominare plures, quamvis testator loquutus esset in numero singulari. b

185 Debet autem facultatarius talem sibi concessam facultatem exercere juxta verisimilem testatoris voluntatem inra genus personarum, vel qualitate aut modum ab eo prescriptum, neque tales limites egredi potest, aliis nominatio, vel electio pro infecta habenda est, nisi ita agat quod pinguius voluntatem vel finem à disponente desideratum expleat, unde voluntatem verisimiliter magis assilat, e Atque si constet testatorem plura personarum genera, seu plures lineas pariformiter honorare voluisse, tunc non potest facultatarius uno genere, seu linea spreta aliam honorare, sed facultas prælegendi regulariter intelligenda venit discretivè intra personas cujuslibet generis, vel lineæ, ipsi lineis, vel generibus in sua æqualitate permanentibus, nisi facti qualitas, ac circumstantiæ aliter suadeant, inæqualitatem probabilem, atque testatoris verisimili voluntati adaptatam probant. d.

186 Nimirum autem refert, an talis facultas data sit ei qui sit hæres, qui datus sit substitutus de certo genere, cum ista prerogativa sibi inter plures unum, vel aliquos eligendi, vel an data sit tertio, qui non dominus nec successor nudi exequitoris, vel distributoris partes explorare debeat, cum istius arbitrium longè magis restrictum sit quam illius, aliquos latiores arbitrii habenas habens. e Dictaque facultas primo honorato concessa ad alios successores non extenditur nisi facti qualitas probaret illum non taxativè stare, sed demonstrativè tanquam primum, in quo reliqui omnes demonstrati censentur, sicut omnes homines in Adam demonstrantur. f

187 Dictaque electio seu nominatio seriò, ac deliberatè sequi debet per viam perfectæ voluntatis redactæ ad terminum disponenti, non autem per viam velleitatis, seu voluntatis ad huc ambulantis & in via. g

188 Et si testator hanc facultatem dedit de tempore mortis gravat, seu alterius facultatarius, exerceri non debet in vita, & ante hoc tempus, & si fiat, actus est inutilis, propter præjudicium eorum qui extituri sunt de tali tempore, quando nominatus potest non existere, nisi ex facti qualitate constaret, hujusmodi dilationem datam esse in solam gratiam facultatarii, cui arbitrium præveniendi restrictum non sit, quoniam cessante dicta ratione contemplationis eorum qui de tali tempore sunt extituri, non prohibeatur ille qui de tempore mortis gravatus est restituere, id agere in vita, & præventivè. h

189 Quod tamen intelligitur in ejus præjudicium, non autem creditorum, seu alius jus habentium in ejus bonis, quoties de hereditate, vel fideicommissio jam agnito agitur, cum tunc donec suum jus durat, habeatur pro possessore, atque successor vocatus, cui refutatio, seu præventiva restitutio faciendæ est, habeatur tanquam successor, ac habens cautam ab ipso refutante, ad cujus onera pro modo emolumenti tenetur. i

190 Altero verò superius distincto casu, in quo nulla facultas nullumque arbitrium honorato, vel alteri fiduciario concessum sit, sed solum secreto commissa, seu communicata ipsius testatoris voluntas aperienda; Et tunc quidquid aliquid varaverint, verius ac receptum est, istum gerere solam personam testis in eo qualificati, ut sibi licet unico, ob ejus fidem à testatore probatam, ad perfectam probationem deferendum veniat. l

191 Ita tamen quod, ad instar testis, declarationem sibi communicatè voluntatis facere debeat cum eo juramento, sine quo testibus fides non præstatur, cum ex veriori sententia consideretur tanquam, testis ejusque personam gerat, nisi vel testator hanc solemnitate expressè remiserit, vel talia conserantur adminicula, ex quibus aliis, etiam privatis, ac non juratis attestacionibus ad concludentem probationem deferunt. m

192 Et quamvis plerique, ultra juris jurandi præstationem, adminicula quoque desiderant, non tamen videtur hæc opinio recipienda, nisi quando in contrarium urgeant inverisimilitudinis, vel violatæ fidei argumenta. n

193 Debet liquidum talis declaratio esse congrua, & verisimili disponentis voluntati adaptata, adeo ut si contraria urgeant argumenta, illi deferendum non sit, ne aliis in hujusmodi fiduciarii arbitrio, & facultate repositum sit fidem violare, atque disponentis voluntatem eludere; Magnamque argumentum reputatur illud quod resultat ex dispositione quam in casu non factæ per fiduciarium declaratio-

nis, ipse disponentes faciat, sive si ante dispositionem aliis amicis ejus voluntatem licet non in forma disponentis patefaceret, seu alia concurrerent prudentis iudicis arbitrio pensanda. o

194 Ipso autem fiduciario plures diversas declarationes facientes, illa que magis verisimilis est, & adminiculata attendi debet, & si neutri adminicula assistunt, neutra ob incertitudinem attendenda venit, eodem modo quo ita testatore duobus suam voluntatem communicante inter se discrepantibus, diversæque declarationes facientibus, vel neutri ratione incertitudinis deferendum est, vel ei cui magis verisimilitudo, & adminicula assistunt. p

195 Contrariis verò adminiculis, vel contraria declaratione non urgentibus, multò verò magis assistentibus adminiculis, ac verisimilitudine, etiam declaratio obiter, & in forma velleitatis attendenda videtur, quoniam non est disponente, suamque voluntatem exercere, sed solum id quod occultum erat patefacere, nisi urgeant adminicula quod jocose, vel aulico more ad aliquorum gratiam captandam ea verba prolata essent.

196 Quamvis enim testis, seu simplicis organi, vel instrumenti personam gerat ut supra, adeo ut ille qui declaratus est, nihil ab eo recognoscat, sed directè, ac immediatè ab eo, qui ejus voluntatem ita sub fiducia occultam esse voluit. Non tamen implicare videtur ut verba extra proprium, & grammaticalem sensum stare, ac significare possint, adaptando scilicet numerum singulari, vel è converso plurali singulari, quoties facti qualitas, & adminicula non resistant, sed potius assistant. r

197 Ubi autem nulla fiat declaratio, neque aliunde bene desumi possit qualis fuerit disponentis voluntas, tunc inutilis remanet dispositio, nisi in genere constet eum ad pijs causis, & pique opera directam esse, communicata solum fiduciario qualitate causæ, vel operis pii, tunc enim cum principaliter dispositionis substantia residat in amore Dei, ac salute proxime anime, unius autem, vel alterius pii operis electio magis accidentia percipitur, hinc proinde Episcopis, vel alter legitimus superior in locum fiduciarii substituitur, ejusque partes supplent, ac exequuntur, vel capie Ecclesia universalis, cujus loco in plerisque Catholicis Orbis partibus ex Apostolicis facultatibus subintrat Fabrica S. Petri, cui applicatur bona, de quibus est dispositum. s

198 *f. disp. 55. cum seqq. ad 62. hoc tit. t. disp. 182. & 183. hoc tit. u. disp. 60. cum duobus seqq. eod. tit. x. eodem disp. 60. sub tit. de legitima. & detrahit. z. dicto disp. 183. u. eodem disp. 183. h. eodem disp. 33. & disp. 37. c. disp. 33. hoc tit. d. dicto disp. 37. eodem disp. 37. i. disp. 55. eodem tit. g. dicto disp. 183. h. dicto disp. 33. i. disp. 195. l. dicto disp. 182. & 183. m. eisdem locis proxime citatis. n. ibidem. o. dicto disp. 183. p. ibidem. q. dicto disp. 183. r. dicto disp. 183. & disp. 57. i. disp. 108. hoc tit. & sub tit. de testam.*

199 *De theorica Soccini in l. solemnus, & consil. 177. Oldradi.*

200 **D**UODECIMA cadit questio circa substitutionem conceptam in casu non existente alicujus persone, an locum habeat si existat, & postea deficiat; Vel è converso ubi concepta est in casu deficientis, an procedat in casu quo talis persona non existat, & non nascatur.

201 Et quoad ultimum punctum substitutionis conceptæ in casu quo deficiat, ut verificatur etiam non nascatur, est magis receptum, licet eo modo quo in omnibus aliis regulis, vel conclusionibus, non desint contradicentes, si ve dissentientes inter directam, & fideicommissariam, dam indistinctè dicta opinio recepta est pro regula, limitanda quoque ubi conjectura, seu dispositionis verba suadeant præciam restrictionem ad illum casum, absque eo quod tunc extenso ad alterum, quod juxta reliquas omnes limitationes, ex conjecturis, vel verbis resiliant, non habet certam determinationem, sed pendet ex facti qualitate. t

202 **Q**UO verò ad alterum, an substitutio facta in casu non existente protrahatur ad casum quo existat, & deficiat, accipiendo pro regula id quod ex magis communi, licet nimirum contradicenti, in foro videtur receptum, distinctio

ctio est, quod aut clarè constat conditionem non existentie ad certum ac determinatum tempus restrictam esse, & importet solum vulgare, que illico per existentiam deficiat; Aut clarè est indeterminata, & importet fideicommissariam; Si verò id est dubium, & tunc potius juxta hanc secundam partem quam prima interpretati capienda videtur, nisi verba restrictionem denotentia, vel conjectura contrarium suadeant, utpote in questione etiam potius facti, & voluntatis, quam juris. u

203 *i. disp. 90. hoc tit. u. disp. 89. eodem tit.*

De implemento conditionis, vel qualitatibus per æquipollens.

203 **D**ECIMA tertia questio cadit circa deficientem qualitatem sub qua substitutus vocatus est, quia nempe vocetur juvenis, qui familiam actualiter renovando, uxorem ducet, ac filios procreat, ut ita familia propagari & conservari valeat; Sive vocetur puella innupta, ut virum ducat, qui familiam ad eundem finem assumat, quoniam si vir, vel mulier esse sene, filios tamen jam procreasset & haberet, unde propterea finis à testatore desideratus ita pinguis ac magis certitudinaliter impletur, tunc non curatur de verborum formalitate, sed attenditur substantia voluntatis, seu finis à testatore desideratus, qui ita pinguis, ac tutius impletur, dum id quod juxta verborum formalitatem est in spe eventuali, & non contingibilis ita obtinetur in re. x

204 **Q**UOD tamen recipiendum videtur, vel ubi alter non adest habens præfalam qualitatem in verbis desideratam, ita ut aliis fideicommissum evanesceret, vel ad alium gradum subsidiarium, ac genus, vel personam minus dilectam transiit bona faceret; Vel ubi successoris electio alicui commissa sit, atque agatur de illa ita facta informanda ob ejus formam non servatam, secus autem ubi plures de eodem genere venirent ex directæ vocatione ipsius disponentis, & in concursu, ita ut non urgeant rationes ut supra consideratæ, tunc enim non videtur à verborum proprietate recedendum. y

205 *x. disp. 45. eod. tit. y. ibidem cum ibi allegatis.*

De substitutione limitata ad certam materiam, an ultra eam extendatur.

205 **D**ECIMA quarta est questio, ubi fideicommissum restrictum est ad certam ætatem, seu certum tempus, an completa ætate, seu lapsò tempore expiret, quod frequentius contingere solet in restrictione ad ætatem pupillarem, alio non adjecto; Et nec regula est pro restrictione, ultra quam substitutio non protrahatur; Vel ea de facili limitatur ex conjecturis aliisque circumstantiis denotantibus testatorem omnimodè continuationem, quam explicationem fideicommissaria indefinita, quam etiam in animo habuit ordinandi, cum sæpius in ultimis voluntatibus verificetur illud dictionem, minus scriptum quam dictum, seu volitum, ideoque lex facit eam supplementationem, quam ex probabilibus argumentis constat à testatore volitam, sed neglectam esse; Ac propterea est pariter questio magis facti quam juris, ex ipsius facti qualitate decidenda.

206 **S**EPIUS enim datur casus, quod fideicommissi onus adjectum infinito usque ad certam ætatem, imprudentis, ac dissipacionis subjactam, exinde atrem prudenter negligitur, quia expeditat pro industriis, ac negotiacionibus majoribusque divitiis parandis honorum libertatem habere, quod alique indutres nationes frequentè usu habere solent. z

207 *z. disp. 103. eodem tit.*

De fideicommissio ordinato per relationem ad testamentum alterius.

208 **D**ECIMA quinta est questio, ubi fideicommissum ordinatur relative ad testamentum, vel aliam dispositionem à tertio ordinatam, puta disponentis patrem, vel alium conjunctum, quo casu receptum est primam dispositionem ad quam habita est relatio censeri in hac secunda referentem inesse, perinde ac si de verbo ad verbum in ea inserta esset; An scilicet id intelligatur per veritatem, adeo ut si illa expiraverit, seu aliis inutilis, ac non duratura detegatur, ista

quoque expiret eandemque fortitur naturam, seu fortunam; Vel potius intelligatur per similitudinem, atque ad instar, unde propterea non curata relatae invaliditate, & expiratione, referens attendatur independentè, & de per se.

209 **S**UPER hoc autem non modica est contentio inter scribentes, probabilior tamen videtur opinio, ut censetur in dubio potius per verisimilitudinem quam per veritatem, nisi conjectura, vel alia facti circumstantiæ derivatim suadeant, quia scilicet testator verè ita disponente voluerit, vocando eas personas que in relata dispositione vocatae sunt, non autem eas, que aliis data similitudinaria dispositione vocatae censentur; Utpote primus testator defecto filio masculino hæredè instituto sine filiis, substituit ejus filiam feminam, hic autem ita institutus, & gravatus defecto ejus filio masculino hæredè pariter instituto se refert ad patris testamentum, juxta quod disponente profertur; An scilicet isto secundo testatore habente etiam filiam feminam, vocata potius per similitudinem, vel solum per veritatem vocata censetur; Atque ut dictum est, juxta primam partem est præsumptio, nisi facti circumstantiæ aliter suadeant. a

210 *a. disp. 119. eod. tit.*

De extensione fideicommissi de posthumo ex una uxore an conveniat posthumo ex altera.

210 **D**ECIMA sexta est questio circa extensionem de persona ad personam, quia nempe vocato posthumo ex ventre pregnantæ uxoris, quam de tempore testamenti habebat testator, ei pupillaribus, vel alia substitutio ad favorem persone dilectæ facta sit; An scilicet dato casu quod nulla ex illa uxore postmodum defecta suscepta prole, relictoque ventre pregnantæ, vel partu exfusa, substitutio huic etiam facta censetur; Et questio etiam videtur potius facti, quam juris ex facti qualitate decidenda, an scilicet ex conjecturis, & argumentis constat taxativè de illa uxore testatorem sentivisse, vel potius demonstrativè, quasi quod verisimiliter idem in partu hujus secunda ordinasset; Atque licet attenda juris antiqui dispositione, ex ratione tunc militante, pro taxativa potius stare videretur præsumptio; Attamen hodie ex dicta ratione cessante, probabilis videtur censendam esse demonstrativam, & pro extensionem substituti favore. b

211 *b. disp. 116. eod. tit.*

An substitutio facta uni heredi censetur repetita alteri, qui primo castato deinde scripius est.

211 **D**ECIMA septima est questio præcedenti consimilis, vel proxima; An scilicet substitutio facta ei qui scriptus est hæres in testamento, repetita censetur ei qui scriptus est hæres in substitutione in codicillis, in quibus supponatur ex iure municipali fieri posse, sive in secundo testamento institutus est, tanquam loco primi subrogatus; Atque juxta restrictivam, seu limitationem in omnibus hujus materie regulis cadentem, ubi scilicet conjectura non obstat, veram disponentis voluntatem suadentes; Regula est affirmativa pro repetitione, quasi quod immutando primam dispositionem circa institutionem, non autem circa substitutionem, ista firma remaneat.

212 **Cl**ARIUS verò sit testator faciendo secundam dispositionem pro mutatione persone hæredis, profertur primam in reliquis omnibus confirmare. c

213 *c. disp. 127. eod. tit.*

De jure accrescendi inter substitutos an detur necne.

213 **D**ECIMA octava est questio circa jus accrescendi admittendum, vel denegandum, ubi scilicet ad duorum favorem facta est substitutio, in uno præmoriens, ita ut quoad eum cadatur substitutio, cujus transmissio ad præmorientis filios, vel hæredes ex defuncti judicio non intrat, ista portio accretat constituto, vel potius libera remaneat hæredis gravato; Et quoties non agitur de substitutione directè verificanda antequam alteri queratur emolumentum, ideoque resolvenda in primam institutionem, sed agitur de substitutione merè fideicommissaria, in qua non

non cadat ratio absurditatis, quod alius testator decederet pro parte testatus, & pro parte intestatus, verius est acreceptum pro regula, limitanda solum omnium aliarum more ob contrariam expressam, vel coniecturam disponentis voluntatem, pro juris accretionis exclusione, illiusque portionis libertate penes heredem transire ad substitutum, partem autem remanere penes heredem, cum ita apud utrumque eodem testati iure permanere omnia respective dicantur: Quod receptum est, ac de plano procedit, ubi agitur de substitutis particularibus ad res diversas, sive ad eandem cum divisione portionum, & multo magis ubi per divisionem quantitativam, vel diverso iure, quia nempe unus sit substitutus universalis, alter vero particularis.

Ubi vero ambo sunt universaliter substituti, cum dicto tamen praesupposito substitutionis merito fideicommissariae, in qua dicta absurdi ratio non intrat, idesse videtur sub alia quaestione decidenda ex conjunctionis, vel disjunctionis qualitate, ex qua, aliisque facti circumstantiis defumatur testatoris voluntas vocandi utrumque in solidum ad totum, quod etiam in substitutis particularibus dici potest, facilius autem in primo, quam in hoc secundo casu. d

d. d. disc. 32. no. & 111. eod. tit.

De substitutione concepta sub duplici conditione si sine filiis, & ab intestato, an copulatio, vel alternatio censetur.

Decima nona est quaestio, quando sub duplici conditione copulativa concepta est substitutio, an scilicet utraque deficiat, vel respective purificari copulative debeat, vel potius eas per alternativam attendendo, sufficiat unum ex alternatis deficere, seu purificari; Vel e converso, ubi utraque per alternativam adiecta est, an ea resolvatur in copulativam; utpote filio, vel alteri haerede instituto detur substitutum per fideicommissariam expressam, vel tacitam contentam sub compendiosa, si sine filiis, & ab intestato decedat.

13 Ifo autem casu copulativa resolvitur in alternativam favore gravati, ut una earum defecta, substitutio deficiat; Er e converso si fiat substitutio cum dicta duplici conditione alternata, si sine filiis, vel ab intestato decederit, alternativam quoad substitutum resolvitur in copulativam, ita ut de utriusque purificatione ad fideicommissum agendo docere teneatur. e

15 Ab intestato vero decedi dicitur, non solum ubi gravatus de facto obijt nullo condito testamento, verum etiam eo condito, ex quo haereditas adita non fuerit, nec adiri speretur, ob expressam testamentarii repudiationem, vel incapacitatem, seu ex alio accidenti, ita spectato magis effectu. f

e disc. 88. eodem tit. & eodem disc. 88.

Ad text. in Auth. ex causa; An annullato, vel rupto testamento ex causa exheredationis, vel prae-teritionis corrumpat fideicommissum.

16 Vigesima est quaestio super fideicommissi evanescentia, vel respective subsistentia ob testamenti infirmationem ex causa prae-teritionis, vel exheredationis; An scilicet universalis substitutio facta ei, qui directo institutus est, firma remaneat quoad eundem, qui in vim clausulae codicillaris remaneat haeres obliquus iure impliciti fideicommissi in- juncti ei, qui praeteritus, vel exheredatus, testamentum, ac directam institutionem infringit, & affirmativè respon- dendum venit, dum ita gravati persona non mutatur.

Ubi vero persona mutatio sequatur, quia nempe cessante dicta resolutione directae institutionis in obliquam, ea- que in totum corruente, haereditas remaneat penes prae- teritum, vel exheredatum, tunc regula est, an annullato, vel rupto testamento ex causa prae-teritionis, vel exhere- dationis, reliqua, & sic fideicommissa firma maneat; In- telligendo tamen, quatenus de prae-teritione agatur, si ea fiat scienter, secus autem si ignoranter, ac etiam in casu exheredationis si fiat ex causa de facto vera, licet de iure ad id insufficienti, secus autem si ex causa de facto non vera, quam testator veram crederet, & sic ex falso praesupposito, isto enim casu regula non procedit, nisi facti

circumstantiis suadeant, quod etiam in casu scienter idem fideicommissum verisimiliter ordinatum esset. g

g disc. 181. eodem tit.

An praelegata veniant sub fideicommissio universalis.

27 Vigesima prima est quaestio super comprehensione pra- legatorum quae facta sint eidem instituto, cui facta est fideicommissaria substitutio universalis, an scilicet ista sub ea veniant; Et iuxta magis receptam opinionem regula est negativa, quae facilius magisque de plano procedit, ubi praecedentibus praelegatis, testator profiteatur in reliquis, sicut in aliis ordinare institutionem, cui substitutionem adiecit, sed pariter limitationem recipit ex diversae etiam praesup- positae voluntate, quae deduci solet, vel ex amplitudi- ne verborum cum quibus concepta est substitutio, vel ex coniecturis pro facti qualitate pensandis, inter quas illae reputari solent efficaces, quae resultent à contemplatione agra- tionis, vel à qualitate substituti nimirum dilecti ad quem testator omnia verisimiliter magis quam ad honorati ex parte- trum haereditatem deferri voluit; Vel à bonorum qualitate, quia nempe finis de melioribus magisque fideicommissio, ac desiderata conservatio adaptatis, & congruis; Vel ab eorumdem bonorum quantitate, quod scilicet notabilior- em assis haereditarii partem aborbent, adeo ut remanen- ti non adeo congruat fideicommissi studio ordinatio; Pot- tissimè verò, & clarius ubi praelegata ad aliam congruam causam referri valeant, puta quia ut frequenter contingit, pluribus scriptis haereditas, ita ad tollendas inter eos dis- tensiones testator quandam divisionem sub praelegatorum vocabulo facere in animo habuerit, sive ad aliam congruam causam, cum fideicommissi universalis compatibiliter pra- legata referri valeant; cum pariter ista sit de quaestione facti, & voluntatis potius quam juris, ideoque certam de- terminatamque regulam generalem non recipiens. h

h disc. 131. cum seq. eod. tit.

27 An & quae bona mobilia, vel se moventia veniant sub fideicommissio, ac obligatione restituendi.

Vigesima secunda est quaestio super inclusione bonorum sub fideicommissio, agendo scilicet de bonis propriis ipsius fideicommissitantis, quorum ipse liberam disponendi potestatem habet, quoniam de illis quae sunt propria ip- sius gravati, sive de illis quae ab eodem fideicommissitante obveniente, de necessitate, ac iure suo pertinent ad gra- vatum, ita ut testator eorum liberam dispositionem non ha- beat, actum est supra, occasione agendi de potestate.

Et in his, quoties agitur de substitutione facta in univer- sa hereditate, seu ad ipsius instituti personam indefinite directa, cadere solet quaestio circa bona mobilia, cum res- pectu immobilium, vel eorum quae pro immobilibus ha- bentur, seu etiam in pecunia, & nominibus debitorum non cadat dubitatio, nisi ex facti qualitate constat testatorem potius fideicommissum particulare in istabilibus, vel equi- pollentibus, quam in universo esse universale ordinare voluisse. i

In sex autem genera, vel species distinguenda sunt mobi- lia, vel se moventia in quibus cadat quaestio; Primo scilicet mercium, vel etiam fructuum recollectorum venditio- ni destinatorum, non autem pro quotidiano domus usu ne- cessario, vel congruo pro alimentis, vel semine & agro- rum cultura.

Secundo eorum quae deserviunt pro instrumentis fundor- um haereditariorum; Tercio domesticorum quae vulgo suppellectilia domus dicuntur; Quarto se moventium, quae universalitatem constituent, puta gregem, vel armentum; Quinto illorum se moventium, quae sint etiam instrumenta fundorum; Et sexto illorum se moventium, quae pro usu domus testatoris deserviunt, ut sunt equi pro curribus, vel ad equitandum, ac muli, vel asini pro lignis, aqua, & si- millibus usibus.

In primo genere, vel specie, regula est affirmativa, ut sub fideicommissio universalis includantur, excepta ut di- ctum est, ea parte, quae quotidiano usui destinata est, ex ve- risimili voluntate; haereditis alimoniarumque ad novam fru- ctuum collectionem deservire debens; Cumque ista sint mobilia quorum usus haberi non potest nisi per eorum con- sumptionem, ut sunt triticum, vinum, oleum, & simi- lia;

209

217

218

219

220

De secunda inspectione principali super sola fideicommissi pertinentia; Et primo an attendatur proximitas gravati, vel gravantis.

220 lia; Hinc proinde fideicommissum in ipsorum pretio, seu valore inesse dicitur, quatenus tamen talis usus sequutus sit, quod gravatus pretium obtinuerit verè, vel aequipol- lenter, vel per eum steterit quominus perceperit, quia nempe donaverit, vel in alios usus erogaverit, secus autem ubi citrà dolum, vel culpam latam, ad quam solum obligatus videtur haeres gravatus, illa perierint, vel aliud infortu- num passa sint; Solumque ubi agitur de mercibus cadit di- stinctio an ex voluntate, vel necessitate sub mercimonio continuatae sint, quod magis cadit infra hac inspectione alienationis, ac obligationis reintegrandi fideicommissum sive sub altera fructuum, ac lucrorum, & augmento- rum. l

221 In secundo genere, vel specie, pariter plana est affirma- tiva, cum veniant sub nomine ipsorum feudorum, ac obli- gatione istos conservandi, & restituendi in eo statu, in quo recipiuntur nisi casus fortuitus, seu alius non culposus, ut su- pra excuset. m

222 In tertio autem genere, vel specie mobilium, seu supelle- ctilium domus pariter non dubitatur de comprehensione, quaestio autem magis cadit super obligatione restituendi, circa quam senioris indefinite totum regularunt ex tempo- re, quod si longum, seu aliis notabile accedat, ob con- sumptionis praesumptionem, excuset à restitutione, nisi constet de venditione; Moderniores autem magis judicio- sè distinguunt inter mobilia usualia de facili ex notabilis temporis usu consumptibilia in totum, & illa solidae mate- riae, quae fenebrunt quidem, ac in parte minuantur, sed non in totum consumuntur. n

Haec autem ac alia concernentia alia ipsa superiorum recen- sita genera, vel alia bonorum species pertinent magis ca- sum obligationis restituendi, quam istum comprehensio- nis, cui generaliter afficit regula.

i disc. 130. eodem tit. l infra, m disc. 30. eod. tit. & sub tit. de servitut. ad materiam usufructus, cuius termi- ni intrare videntur, n disc. disc. 130.

De concursu duplici fideicommissi universalis, & particularis sub eadem dispositione.

223 Vigesima tertia esse solet quaestio circa concursum utrius- que fideicommissi universalis, ac particularis sub ea- dem dispositione, quod ad duplicem effectum sub forensi- bus controversiis cadere solet; Unum scilicet sub hac in- spectione congruam, quia nempe fideicommissum univer- sale expirat, particulare verò ex verisimili testatoris vo- luntate ulterius habet progressum, maioremque dura- tionem; Et alterum circa detractiones, ut prius ex aliis bonis haereditatis, vel fideicommissi universalis faciende sint, subsidiarie verò ex fideicommissio particulari, sive pro earundem detractionum negatione, ac omnimoda in- competentia, quando haeres gravatus beneficio inventario fe munitur neglexerit, ut infra super detractionum inspe- ctione agitur. o

224 Istius autem concursus duplici fideicommissi sub eadem dispositione, essentiali, ac necessarii requisitum con- sistit in personarum diversitate, aliquo saltem casu, vel tem- pore verificabili, quia nempe diversae personae ulterius vo- catae sint ad fideicommissum particulare, quae vocatae non sint ad universale, secus autem ista diversitate cessante. Quamvis enim aliqui crediderint istud particulare fidei- commissum contradistinctum ab universalis regularitate particu- laris prohibitione, seu alia dispositione, quam fideicommissi ordinator de aliquibus, non autem de aliis bonis fecerit; Attamen cessante dicta personarum diversitate, ista opinio rejecta est, solumque talis prohibitio, vel alia particularis dispositio aliam majorem praefert testatoris affectio- nem erga ista bona magis quam circa alia, ad plures effe- ctus, illos praeteritum ordinis detractionum, vel alienatio- nis, aut facultatis impugnandi gratia proprii auctoris, ut infra in suis detractionum, ac alienationis sedibus, sive inspectione. p

Plures autem ac plures aliae tanquam species aene maris, quae numerari non potest, cadunt etiam sub hac inspectionis inspectione quaestiones, quae omniumque, vel quiamemo- ria non suggerat, vel quia foris eas raro audit.

o infra. p disc. 128. & 129. eod. tit.

225 Succedit igitur altera superior distincta principalis inspe- ctio, in qua non dubitatur de fideicommissi existentia & duratione, sed sola quaestio sit de pertinentia in concursu plurium, qui se praetendunt vocatos, quorum uni alios excludere, seu eis praefertim praetendant; Atque sub ista pa- riter multae cadunt quaestiones.

226 Quorum prima iuxta memoriae ordinem est illa proxi- mitatis gradus; An scilicet explicitè per hominem, vel im- plicitè per legem vocato proximior, proximitas regulan- da sit ex persona gravantis, vel ex illa gravati, agendo ta- men de fideicommissis simplicibus, & ordinatoris plurium simultaneum concursum non abhorrentibus, atque per quandam speciem, seu ordinem intestatae successionis regu- landis, cum in primogenituris, ac majoratibus diversa sit ratio, diversaeque succedendi ordo ex prerogativa line- nae magis quam gradus, ac proximitatis, ut supra infirma- tum est quando de primogeniuris, & majoratibus actum fuit. q

227 Ista quaestio apud seniores fuit nimirum involuta, hodie autem apud moderniores forenses plana videtur ac decisa, quod scilicet per regula statuenda sit opinio, ut proximitas regulari debeat ex persona gravati ultimo morientis, non autem testatoris, ex ea potissimum inter alias probabili ra- tione, quod in fideicommissis, ut plurimum in perpetuum ac remotissimum tempus protrahit penè impossibilia, vel saltem nimirum difficile est post remotissima tempora revol- vere genealogias, atque per gradus distinctos iustificare quisnam esset testatoris proximior inter plures colonellos, vel ramos, in quos ejus linea, vel descendencia divisa est, unde propterea inextricabiles istum labyrinthus, ac antra- ctus orientur. r Et quam regulam in feudorum successio- ne feudistica quoque receperunt quoties cum iure, seu or- dine successorio materia regulanda sit.

229 Praecipuus autem istius quaestiones effectus quando aga- tur de fideicommissio ordinato per ascendentem, est circa representationem, cujus beneficio remotior fiat proximior aequalis, quoniam ubi proximitas, vel successiois ordo regulari deberet ex persona testatoris, vel acquirentis, tunc, utpote inter descendentes, representatio daretur in infinitum, ubi verò regulari à persona gravati, & tunc quia succedi diceretur transversali, cessante contraria tes- tatoris voluntate, representatio non egreditur fratrum filios cum patris, vel avunculis concurrentes, iuxta in- testatae successionis ordinem, ad cuius limites ista quoque fideicommissaria successio regulanda videtur. s

230 Duplicem verò limitationem ista regula recipit; Unam scilicet omnibus hujus materiae regulis connumeratae, ex contraria fideicommissitantis voluntate, cui tanquam Do- minae, ac Reginae, non dato defectu potestatis, omnes juris regulae, ac praesumptiones cedunt, istam expressa non esset, sed ex efficacibus coniecturis deducta; Et alteram ubi ageretur de faciendo transiitum de uno substitutionem gradu ad alterum, sive de uno personarum genere ad aliud, sive de una qualitate ad aliam, quod praefertim exemplifi- cari solet ubi à masculis ad feminas, vel à descendentes ad transversales, cum similibus, quod quod tunc repeten- dum sit principium, & caput successiois. u

231 Periculosum autem est hanc secundam limitationem ita generaliter, ac indefinite accipere, ut plerique in sola lite- ra, seu conclusionum cortice ambulantes male faciunt. Id enim, cum praesupposito non adversantis voluntatis tes- tatoris, retentisque terminis generalibus juris, cum du- plici declaratione, seu modificatione intelligendum venit, Primo scilicet quando ille, qui grato magis approximat, nullam habeat cum gravante attentiam, vel dependentiam utpote per latum extraneum ipsi gravato approximans, cum dicta regula procedat cum praesupposito, ut omnes concurrentes aequaliter sint de eodem sanguine, seu de- scendentia tam gravanti quam gravato per idem medium atinentes. x

232 Adeo etiam si istud medium accedat, sed sit magis re- motum, neque attendatur; Utpote Titius, & Semprio- nius aequè descendentes à Mævio testatore, inaequaliter isto latere atrento conjunguntur Cajo gravato, quoniam Titius sexto, Sempronius autem octavo gradu approxi- mat, Verum iste secundus, qui regulando gradus ex late- re testatoris est remotior, sit ex latere materno ipsi Cajo proximior tertio, vel quarto gradu, ista proximitas à tes- tatoro.

209

217

218

219

220

221

222

223

224

fiatore epusque latere extranea non attenditur, quoniam spectanda quidem est persona gravati pro regulanda proximitate, sed per eandem viam, idemque medium quod cum testatore connectat, atque ab eo dependentiam habeat. y Et secundò ubi, data æquali dependentia, vel connexione, agatur de transitu ad omnino diverfam lineam, vel genus personarum, quia nempe finem accipiente in ultimo gravato utraque masculina, & foemina linea, in quam bona ingressa sunt, aperiantur successio lineæ, novæ, ac diversæ, in quam adhuc bona non sunt ingressa, utpotè constitutæ à filiabus, vel fororibus testatoris, vel primi hæredis, postquam linea admiffa omnino extincta sit, tunc enim tantquam in omnino novo successione ordine repetitur suum principium, atque res revertitur ad suum caput, non curato quod personæ de una magis quam illa de alia ultimo morientis magis approximent, & in his terminis procedit limitatio, secus autem ubi adhuc durat linea, in quam bona ingressa sunt, quia nempe deficiente ultimo masculino, fideicommissum quod prius pro masculis ordinatum est, ad foeminas transitum facere debet, vel ab agnatis ad cognatos, ex dicto autem deficiente superstit filia, vel sorores, aut earum descendentes, quoniam improprium est velle auferre bona à personis lineæ in quam illa ingressa sunt, ut transferantur ad personas ejusdem qualitatis de lineis diversis, atque subsidiariè vocatis ex sola ratione majoris proximitatis testatoris. z

q supra. r disc. 23. eod. tit. l. sub tit. de feud. disc. 18. t. disc. 17. & 18. eod. tit. cum seqq. u. ibidem. x ibidem. & disc. 6. eod. tit. y eod. disc. 6. v. d. disc. 23. & in aliis proximè citatis.

Do subingressione filii in locum patris ut fiat proximioris equalis per vulgarem anomalam.

Q uæstio secunda circa pertinentiam est ratione gradus, in concursu scilicet plurium gradu inæqualium, præsuppositis aliis terminis habilibus, adeout ad solum gradum quæstio restringatur, quoties ut supra non intrante representationis beneficio, cadat quæstio super illa subingressione filii in locum patris, vel nepotis in locum avi per quam ita etiam scilicet remotior fiat proximioris equalis, & quam subingressione, licet improprie, sub vulgari anomala vocabulo nostri explicare solent, ut supra occasione agendi de substitutione Vulgari anomalam fuerit. Et tunc retento eodem themate non refragantur particularis voluntatis testatoris, regula proximioris in exclusionem hujus fideicommissi adhibere videtur, eo modo quo in incestuata successione sine dubio assisteret.

Verum quoties testator expressè non mandasset intestate successione ordinem servari, spectata persona gravati ultimo morientis, perinde ac si ab intestato ille obiisset, ut frequenter ordinari solet, tunc probabilis videtur distinctio sub Vulgari Anomala linea ab initio constituta, cujus personæ in plures ramos, vel colonellos divisæ, de sola proximitate contentandæ. Vel agatur de concursu personarum descendentium ex duabus, vel pluribus lineis ab initio constitutis, Primo enim casu attenditur ordo gradus, ac proximitatis per veritatem, dicta fideione neglecta, secus autem secundo, ut tunc ob æqualem vocationem ac dilectionem linearum, licet considerentur tantquam tot personæ intellectuales æque vocatae, & concurrentes, representandæ per eos qui sunt in singulari respectivè primi, seu proximiores, ideoque sufficit esse primus, vel proximior in propria linea discretivè ad alias personas ejusdem lineæ, non autem comparativè ad illas lineæ diversæ. b

a supra proximè. l. disc. 17. & 18. cum seqq. eod. tit.

De concursu agnatorum, & cognatorum, & qui veniant sub vocatione illorum de familia.

T ertia pertinentiæ, seu concursus quæstio est data etiam gradus ac sexus paritate, inter dispares in qualitate agnatiæ, & cognatiæ, quia nempe agnati nedum pares fed etiam impares in gradu ac remotiores, cognatos pares, vel proximiores excludere præstantur eis que præferri. Et in hoc regula generalis assistit cognatis ex juris novissimi dispositione tollente agnationis, & cognationis differentiam; licet enim id in incestuata successione statutum sit, atamen ad fideicommissariam quoque successione trahi-

tur, cum ista regulariter juxta intestatæ successione ordinem reguletur. c

Idemque in foeminis, quæ juxta eandem intestatæ successione ordinem sunt æquæ cum masculis habitate, sublata antiqua differentia sexus, ac etiam agnationis, & cognationis, ut supra dictum est.

Nisi tamen agatur de fideicommissio ordinato pro familia sub qua cognati non veniunt utpotè de extranea familia, foemina autem veniunt, quoniam adhuc sunt agnatæ ac de familia, in defectum tamen masculorum, quoties ad fidei præcisè ac taxativè vocatio restricta non sit, ut supra in præcedenti inspectione dictum est.

Licet enim attento præsertim jure novissimo, ipso etiam antiquo non omnino resistente, sub hoc familia vocabulo etiam cognati veniant: Attamen ex loquendi usu præsertim Italiæ, in hujusmodi fideicommissariis, ac generaliter ultimarum voluntatum dispositionibus receptum est, ut non nisi agnati veniant. Clarius verò si huc vocabulo familia, aliud domus, vel casa adjunctum sit. d

Idque de plano quando clarè fideicommissum pro illis de familia, vel domo, seu casa, aut agnatione ordinatum sit; Difficultas verò est ubi illud restrictum est ad solum sexum masculinum desideratum in personis de genere vocato, quia nempe descendentes, vel atinentes masculi vocati sint alio non expressè. An scilicet sub hac vocatione veniant solum agnati, seu qui de masculo in masculum per lineam masculinam descendunt, vel etiam qui descendunt per foeminas, ita ut solum attendatur sexus, non curato mediis; Et in hoc licet non desint vocationem ad solum masculum per masculum restringentes, atamen per regula recepta est magis communis opinio, ut omnes masculinum sexum habentes, non curato medio veniant. e

Verum recepta est quoque limitatio ubi consistet contemplatam esse agnationem, quod si est clarum, ac expressum, aliam non admittit questionem non cadentem in claris; Nota verò quæstio est ubi de hoc ex expressè non constat, sed præteritur defuncti ex conjecturis, circa quas nimum scribentes videtur se involvisse, atque revera omnino obscuram rem reddiderunt, ex ea possimum ratione, quod frequentius non ad veritatem, fed ad æquientium, atque causarum opportunitatem mercede conducti scripserunt, ideoque curavit quisque hujusmodi contemplationem includere, vel excludere, ut conducti erant oportum; Atque si quis major numerus pro una, & non pro altera parte repetatur, id proveniat casu, quod aliquorum Responsa publicam lucem accepissent, aliis autem sub tebris delitescere, ac obliterari malum fatum tribuerit, ideoque erroneum censendum videtur, hujusmodi doctrinæ, earumque arithmetico numero ita simpliciter deferre, non bene ponderatis eorum juridicis fundamentis, magisque facti circumstantiis militantiibus in eo casu, in quo scripserunt, ut ita conjiciatur an bene, vel male scripserint, vel an controverso casu illæ circumstantiæ bene respondeant necne; Possunt enim bene simul stare aliquam juris propositionem illi casu convenire, non autem bene adaptari alteri, de quo sit quæstio; Quamvis enim in magno Tribunalium decisionibus dicta ratio fidem adiens, vel minuens non urgeat, ideoque sine dubio longè major sit auctoritas; Adhuc tamen circumspicere procedendum est, vel quia frequens praxis doceat decisiones, quæ circumferuntur fuisse revocatas; Aut quod postea sub revisivisioni trutinâ comperta sint minus habentes, unde propterea, suspensa resolutione, subsequuta concordia, vel subsequutum ejusdem victoris silentium casus finem dederint, unde propterea non merentur pro decisionibus allegari ac teneri; Et nihilominus, his etiam cessantibus, restandum est ad casuum similitudinem, vel dissimilitudinem, ob quam intrat necne congrua applicatio super quotius est punctus totaque vis; Atque ex hoc abusus ita simpliciter auctoritatibus deferendi, eorumque indigestum cumulum attendendis tot æquivoca & confusiones resultant.

Veritas autem in eo consistere videtur, fere in universa materia ultimarum voluntatum, præsertim verò in ista conjecturali materia, questiones omnes, istam possimum contemplatæ agnationis esse potius facti quam juris, generalem proinde ac uniformem determinationem non admittentem, sed pro singularum casuum qualitate ac circumstantiis prudentis judicis arbitrio pensandis decidendam, habendo tamen præ oculis regulas ac propositiones generales, quas desuper habebimus, singula singulari congruè referendo; Primo scilicet ut consideretur qualitas disponentis, an sit masculus, vel foemina; Secundò qualitas primi stipitis

cujus

cujus descendencia vocatur, an sit agnatus, vel cognatus aut foemina; Tertiò qualitas dispositionis, an scilicet sit simplex ac ordinarius fideicommissum, vel majoratus aut primogenitura; licet enim sit verius istam solum circumstantiam non sufficere, aut aliqui male crediderunt, atamen est circumstantia considerabilis; Quarto ejusdem dispositionis longior, vel brevior duratio; Quinto qualitas bonorum, ac ipsius familiæ; Sexto mox regionis, vel consuetudo mariorum; Septimo exclusio foeminarum ac Religiosorum; Octavo prohibitio distractionum, ac alienationis; Nonò omnium fortius, an in casu quo ad cognatos, vel extraneos fideicommissum facere deberet transiitum, demandata sit artificialis familie ac agnationis renovatio mediante assumptione cognominis, & insignium, cum aliis similibus pro facti qualitate pensandis, & circa quæ pariter certa regula tradinon potest, quoniam sæpè contingit, ut in uno casu alicuè ex his conjecturis, vel similibus abundent, in altero autem, eadem ac majores non sufficiant, quia nempe unus, vel alterius qualitas ita exigat. f

Verum, & in casu quo, vel ob verborum amplitudinem, ac significationem, vel ob conjecturam, ac presumptionem munerum seu efficaciam, contemplationem hujusmodi adesse dicendum sit, Adhuc pro qualitate reflectendum est ad diversa personarum genera, & an agatur de bonorum ac fideicommissi transitu ad conjunctos, & prædictis ac remotos, vel extraneos verimiliter minus dilectos; Ito enim casu spectandum est, an cognati de genere proximo admisso, ac prædicto remaneri sint in sua naturali cognatiæ qualitate, vel potius artificialiter effecturi sint agnati, quia nempe desertis propriis cognominis, ac insigniis illa testatoris assumunt; Primo enim casu qualitas sanguinis, vel proximitatis, aut prædilectionis non habetur in consideratione, dum ita contra testatoris votum bona exirent à propria familia, atque transitum facerent ad familiam extraneam; In secundo autem quibus verborum amplitudo, aut alias desumpta testatoris voluntas non resistit, magna probabilitas assistere videtur masculis cognatis de genere proximo, admisso, & prædicto, dum ita cessat dictum inconveniens, atque duplex obtinetur intentum, conservandis scilicet agnationem, at etiam conservandis bona in proprio sanguine, vel genere prædicto, ita etiam plurimum gravium virorum, antiquis, mediis, ac modernis edocentibus casibus vel exemplis, Non tamen id pro certa regula, seu doctrina statui potest, sed ponderandam est pro facti qualitate prudentis judicis arbitrio. g

Postea verò dicta restrictio ad solum sexum masculinum cum agnatiæ qualitate, ita ut in concursu agnatorum non admittatur cognati quamvis velint se facere agnatos, juxta sensum aliorum referentium dictam epichejam ac probabilè distinctionem, tunc intrat quæstio inter illos de familia effectiva, & contentiva, sive in eodem genere contentiva, an ea sit divisa, vel omnino eadem; Aut si proxima ex proprio cippo, vel remota, sive si est duplicis qualitatis, inspecta origine, una scilicet antiqua, & vera, altera recens, atque per attem, seu fideionem renovata, fed quoniam de his actum est in præcedenti inspectione occasione agendi de duratione, vel expiratione, idcirco ad ibi dicta relatio habetur. h

Si autem adsit quidem explicita contemplatio agnationis, ita ut vocatio non nisi illis de familia, & agnatione convenire valeat, non tamen ad sit restrictio ad sexum masculinum, quia nempe simpliciter vocati sint filii, ac descendentes, sive proximiores de agnatione, & familia. Et tunc ut alias insinuatum est, foemina de familia non possunt tendere concursum cum masculis, quoniam cum ipse sint finis lineæ masculinae, cuius filius ita eis rumpitur, unde propterea dari non potest in eorum posteritate ille continuativus progressus quem disponens desideravit, Hinc proinde congruum est ac rationabile, ut ipse locum cedant masculis, quibus defectis, dum foemine quoque sunt agnatæ ac de familia admittuntur, ut pariter supra in præcedenti inspectione dictum fuit occasione agendi an, & quando masculinum concipiat foeminitum. i

Verum adhuc quæstio cadit, quando defecerunt masculi lineæ admiffæ, inter ejusdem lineæ foeminas, ac masculos agnatos alterius lineæ admittenda, ac subsidiariè vocata ex reciproca inter lineas ordinata, vel etiam ex graduali vocatione prius unius, & postea alterius lineæ; Et tunc ex magis communi sensu, regula est pro foemina corum vita durante, cum eorum existentia ita impedire dicitur purificationem illius conditionis, sub qua altera linea subsidiariè vocata est post alteram defectam, quoties ut dictum est foemine sunt

hujusmodi successione incapaces; ita ut de eorum expressa, vel conjecturali exclusione non consistet, atque non urgeat favor agnationis, in cuius casu cadit etiam quæstio, an quod dicatur de agnatis veris, procedat in cognatis jam factis, seu artificialiter effectis agnatis, in qua probabilius videtur negativæ, nisi testatoris verisimilis voluntas resistat. l

c disc. 24. & seqq. eod. tit. d. ibidem, & disc. 13. sub tit. de præminentiis. e. d. disc. 24. cum pluribus seqq. f. ibidem. supra. i supra. l supra. & disc. 34. cum sequentibus ad 49. eodem tit.

De habilitate vel inhabilitate Clericorum Religiosorum.

N Hujusmodi quoque agnatiis fideicommissis, vel dispositionibus cadit frequenter quæstio, in præcedenti etiam inspectione acta, quando in illis de genere vocato ad sit quidem qualitas naturalis, fed accedit altera qualitas accidentalis, que ob expressam, vel conjecturam testatoris voluntatem possit esse excludere, seu inhabilitare, quia nempe sint agnati, ac etiam masculi, fed clerici facultates, vel Regularis, aut aliam similem qualitatem habentes; Et tunc aut voluntas excludendi sui inhabilitandi clericos aut religiosos est clara, & de alio non est querendum, five sint clerici facultates, sive regulares; Licet enim plerique dubitaverint de potestate, atamen hodie à foro isto dubitatio exulat, nisi quando constat odio religionis vel clericatus ita dispositum esse, quod in dubio non presumitur cum potius talis dispositio referatur ad honestum finem invitandi ad matrimoniam ac vitam facularem pro agnationis, vel descendente propagatione, ideoque dicta limitatio ratio, vel unquam ad matrimonium ac vitam secularem pro agnationis, vel descendente propagatione, ideoque dicta limitatio ratio, vel unquam ad proximum reductur. Eo modo quo, ut alibi supra advertebatur, exclusio seu inhabilitatio uxoratatum, non ad adhibilem ac prohibitam videtur, sed ad alium honestum finem referitur, ac propterea subsistitur. m

Solumque in casu expressè voluntatis excludendi clericos etiam facultates, in quibus non urget illa ratio que militat in Religiosis professis, cadere potest probabilis ratio dubitandi, an talis exclusio intelligatur comparativè ad alios laicos de eodem vel alio genere vocato, ita ut omnibus defectis censetur clericus vocatus, vel potius generaliter ac indefinitè; Iste autem casus rarus est in foro, neque videtur adhuc formiter discussus, ac decisus; Procedendum autem videtur cum distinctione, quod aut dispositio ulteriorem progressum non habeat, unde propterea de exclusionis obijciat ultimo gravatus contendens de fideicommissi expiratione ac bonorum libertate, & probabilis contra clericum respondendum sit; Aut agitur de ulteriori progressu fideicommissi ad alium substitutionis gradum, vel genus personarum, ita ut non urgeat favor libertatis bonorum, Et tunc, Aut in dicto ulteriori gradu urget ratio agnationis vere vel fidei ita conservanda, vel renovanda, & pariter contra clericum; Aut non urget, quia nempe extraneæ agnationis, seu loca pia ut frequenter contingit, & secus, fed pro clerico potius responderi debet. n

Clarius verò ubi ulterior substitutio concepta est defecto genere prius vocato, quod positum sit in conditione, quoniam illi qui nominati, vel aliis sub genere certæ qualitatis exclusi sunt, non prohibentur venire sub alio genere magis generali, quoties exclusio non est odiosa, & ex delicto, vel non est ita generalis, ac effrenata, quod dicenda veniat omnimoda, atque ut nostri dicunt pro regula. o

Et nihilominus etiam in casu quo neque dici valeant vocati sub dicto genere, ita ut de successione aspirare non valeant, adhuc tamen, ubi non urget testatoris voluntas que suadet eorum omnimodam annihilationem, iuris haberi debeant pro non extantibus in rerum natura, eorum existentia de facto sufficit ad impediendam purificationem conditionis, sub qua ulterior substitutio in gradum conceptus est. p Solumque circa dictam exclusionem quandoque implicite resultantem à vocatione solum corum qui uxorem ducere, ac filios procreare possunt, intrat dubitatio, an dicta qualitas adjecta primo vocato, censetur aliis fideicommissis reperita, quod pendet ex facti qualitate, de facili autem ex rationis identitate admittitur affirmativa.

Cessante verò ex exclusione expressa, unde præteratur deduci ex conjecturis, & tunc, Aut agitur de clericis facultatibus, & penè impracticabilis videtur casus, in quo tales con-